

အာရပ်ခေါင်းဆောင်ကြီး နာဆာ

စာပေဗိမာန်စာမူဆုရ

မြသိန်း

နိုင်ငံခြားကမ်းမှ ငိုရှက်သံများ

၁၉၇၀ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ ညပိုင်းအချိန်-

အာရပ်ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံ၏ အသက်သွေးကြောကြီးဖြစ်သော နိုင်ငံခြား၏ ရေပြင်သည် ပုံမှန်အတိုင်း တသွင်သွင်စီးနေ၏။ နေမင်း၏ အပူရှိန်အောက်မှ ကင်းလွတ်ရုံမျှသာရှိသေးသော ကိုင်ရိုမြို့သူမြို့သားများ သည် မြို့အတွင်းရှိ လမ်းမကြီးများ ပေါ်တွင် အညောင်းပြေ လမ်းလျှောက်ကြရင်း ညနေခင်း၏ အရသာကို ခံစားနေကြသည် ။ ကိုင်ရိုမြို့တော် အရှေ့ဖက်မိုင် ၇၀ အကွာတွင် တည်ရှိသော စူးအက်တူးမြောင်း၏ အနောက်ဖက်ကမ်းခြေတလျှောက်၌ တိုင်းပြည်၏ ကာကွယ်ရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နေကြသော စစ်သည်တော်များမှာ မူ ထိုညနေခင်း၏ အရသာကို ခံစားရန် စိတ်မကူးအားကြ။ တူးမြောင်း၏ အရှေ့ဖက်ကမ်းခြေမှ ရန်သူများကို မျက်ခြေမပြတ် စောင့်ကြပ်လျက်နေကြပေသည် ။

ထိုသောတခဏ၌ ကိုင်ရိုရေဒီယိုမှ ကိုရမ် ကျမ်းစာကို ကြားဖြတ်အစီအစဉ်တရပ်အဖြစ် မိနစ် ၃၀ ခန့်ဖတ်ကြားလေရာ ရေဒီယိုပရိတ်များ သည် ခါတိုင်းထက်ပိုပြီး ရေဒီယိုကို ဂရုတစိုက် နားထောင်လာကြသည် ။

ကိုင်ရိုရေဒီယိုမှ ကိုရမ်ကျမ်းစာကို ဖတ်ကြားပြီးနောက် အီဂျစ် ဒုတိ

ယသမ္မတ အန်ဝါဆာဒတ်၏ အသံထွက်ပေါ်လာသည်။ ။

‘အသက် ၅၂ နှစ်အရွယ်ရှိ အီဂျစ်သမ္မတ ဂါမယ်အက်ဗဒယ်နာဆာသည် နှလုံးသွေးရပ်ရောဂါဖြင့် ယနေ့ညနေ ကိုင်ရိုစံတော်ချိန် ၆နာရီ ၁၅မိနစ်တွင် ကွယ်လွန်သွားပြီး’ဟု အန်ဝါဆာဒတ်၏ ဝမ်းနည်း စိတ်ထိခိုက်သော အသံထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ။

‘သမ္မတနာဆာသည် ဂျော်ဒန်အရေးနှင့် ပတ်သတ်၍ အာရပ်ထိပ်သီးများ ဆွေးနွေးပွဲအပြီး မကြာမီ ညနေ ၃နာရီ ၁၅မိနစ်ကစပြီး ဝေဒနာကို ခံစားခဲ့ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊’

‘သမ္မတနာဆာသည် အာရပ်ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံ အာရပ်အမျိုးသားများ နှင့် လူသားအားလုံးအတွက် တန်ဖိုးအရှိဆုံး၊ သတ္တိအရှိဆုံးနှင့် အရိုးသားဆုံးသော လူတစ်ယောက်ဖြစ်ရာ နာဆာကွယ်လွန်သွားခြင်းသည် တိုင်းတာ၍ မရနိုင်သော ကြီးမားသည့် ဆုံးရှုံးမှုကြီးတစ်ခုပင်ဖြစ်ပေသည်’ ဟု ဆာဒတ်က မျက်ရည်ဝဲစွာဖြင့် ဆက်လက်ကြေညာခဲ့လေသည်။ ။

အာရပ်လောကနှင့် တကမ္ဘာလုံးကို လှုပ်ရှားသွားစေသော ထိုသတင်းကို ကြေညာပြီးနောက် ကိုင်ရိုရေဒီယိုမှ ကိုရမ်ကျမ်းစာများကို ဆက်လက်ဖတ်ကြား အသံလွှင့်၏။

သမ္မတနာဆာ ကွယ်လွန်သွားသည့် သတင်းကို တရားဝင် ကြေညာပြီးနောက် ထောင်ပေါင်းများ စွာသော လူထုကြီးသည် ရုတ်တရက် အသက်ရှူရပ်သွားကြသည်။ ။ ပြီးနောက် မျက်ရည်ဖြိုင်ဖြိုင် ကျသည်အထိ ငိုကြွေးမြည်တမ်းကြသည်။ ။

‘နာဆာမသေဘူး၊ နာဆာအသက်ရှင်နေတယ်၊ ဂါမယ်၊ ဂါမယ်၊ ကျုပ်တို့ ချစ်တဲ့ ဂါမယ်၊ ဘယ်သူ့ကို ယုံလို့ ပုံအပ်ခဲ့သလဲ၊ အောင်ပွဲခံသည် အ

ထိ သင်၏ လမ်းစဉ်အတိုင်း ကျုပ်တို့လိုက်နာမယ်’ ဟု ကြွေးကြော်လျက် မျက်ရည်စိုရွှဲနေသော လက်ကိုင်ပုဝါများ ဝှေ့ရမ်းကာ ကိုင်ရိုမြို့ရှိ လမ်းမကြီးများ တလျှောက် တညလုံး ချီတက်သွားလာနေကြသည်။ ။

ထောင်ပေါင်းများစွာသော အီဂျစ်လူထုကြီးသည် ကိုင်ရိုမြို့ရှိ သမ္မတနာဆာ၏ အိမ်သို့ ကားများ ဖြင့်တဖုံ၊ ခြေလျင်ဖြင့်တမျိုး ချီတက်သွားကြကာ ဝမ်းနည်းကြေကွဲစွာဖြင့် အော်ဟစ်ကြသည်။ ။ ထို့ကြောင့် ကိုင်ရိုမြို့တွင် အသွားအလာအားလုံး အုပ်ထိန်းကွပ်ကဲ၍ မရသည့် အခြေသို့ ဆိုက်ရောက်သွားသည်။ ။

နာဆာသေဆုံးသွားမှုကြောင့် စိတ်ထိခိုက်နေကြသော အီဂျစ်လူမျိုးများအား မိမိကိုယ်ကိုယ် ထိန်းသိမ်းပြီး အေးချမ်းစွာနေကြရန် ကိုင်ရိုရေဒီယိုမှ ကြိမ်ဖန်များစွာ ကြားဖြတ်မေတ္တာရပ်ခံ ကြေညာပေးခဲ့ရ၏။

စစ်ဝန်ကြီး မာမက်ဖော်ဇီက ကွယ်လွန်သူသမ္မတကြီး၏ ဘဝမှ ပေးခဲ့သော ကြွယ်ဝသည့် နမူနာများကို လိုက်နာကြရန် တပ်မတော်သို့ ကြေညာချက်ထုတ်၏။

အီဂျစ်၏ ဒုတိယအကြီးဆုံး မြို့ဖြစ်သော အလက်ဇန်းဒရီးယားမြို့၌ ဝမ်းနည်းပူဆွေး နေသူများ သည် စီတန်းလှည့်လည်နေကြ၍ လမ်းများ ပိတ်ဆို့ကုန်၏။

လူအချို့ကမူ ပြုတင်းပေါက်များမှ ခုန်ချ၍ သေကြောင်းကြံကြသည်။ ။ သို့သော် အသေအပျောက်မရှိ။ ကျန်းမာရေးဌာနများ သို့မူ အကြောသေ၊ အကြောဆွဲ၊ မူးမေ့သတိလစ်သူ လူနာများ ရာပေါင်းများစွာ ရောက်ရှိလာကြသည်။ ။ ကိုင်ရိုမြို့သို့သွားမည့် ရာပေါင်းများစွာသော လူများကို အလက်ဇန်းဒရီးယားမီးရထား ဌာနမှ အခမဲ့ပို့ပေးရ၏။

ထိုအချိန်အခါ သမယ၌ပင် သက်ဆိုင်ရာ အစိုးရ အဖွဲ့အာဏပိုင်များ သည် သမ္မတနာဆာအတွက် ကြီးကျယ်သော နိုင်ငံတော်စွာပနကျင်းပရန် ပြင်ဆင်နေကြသည်။ ။

နာဆာကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်သွားပြီ ဆိုသည့်သတင်း ကမ္ဘာသို့ ပျံ့လွင့်သွားသည် နှင့်တပြိုင်နက် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီး ခေါင်းဆောင်ကြီးများ နှင့် ကမ္ဘာ့ရေးရာ၌ စိတ်ပါဝင်စားသူတိုင်း စိတ်လှုပ်ရှားမှု ဝေဒနာကို ခံစားခဲ့ကြရသည်။ ။

သမ္မတနာဆာ ကွယ်လွန်သည့် အချိန်နှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံကြီး ကျင်းပနေသည့်အချိန်မှာ တိုက်ဆိုင်နေပေရာ နာဆာအတွက် ဝမ်းနည်းအောက်မေ့သတိရတသသော အစည်းအဝေး တရပ်ကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံက ကျင်းပသည်။ ။ ညီလာခံဥက္ကဋ္ဌ၏ အဆိုပြုချက်အရ အဖွဲ့ဝင် ၁၂၆နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်များက အာရပ်ခေါင်းဆောင်ကြီး နာဆာကို အလေးပြုသောအားဖြင့် မတ်တပ်ရပ်၍ ခေတ္တငြိမ်သက်စွာ နေကြ၏။ ထိုအခမ်းအနားသို့ အဇ္ဈေးကိုယ်စားလှယ်လည်း တက်ရောက်၏။

ထို့နောက် ဥက္ကဋ္ဌက အီဂျစ်၏ ကြီးမြတ်သော သားတစ်ဦးအဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ရသည် အထိ သူ၏ နိုင်ငံအတွက် နာဆာက နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်နီးနီး ဆောင်ရွက်ခဲ့ပုံများကို အတိုချုပ်၍ ချီးကျူးစကားပြောသွား၏။

ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ် ဦးသန့်ကမူ နာဆာကွယ်လွန်သည့် သတင်းကြားရ၍ ကျွန်ုပ်အလွန်နက်နဲစွာ တုန်လှုပ်ကြေကွဲမိပါသည်။ ။ အာရပ်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ပြည်သူများ သည် တိုင်းတာ၍ မရနိုင်သော ဆုံးရှုံးမှုကြီး ဖြစ်ရသည့်အတွက် လွန်စွာမှ ဝမ်းနည်းမိပါသည် ဟု

သဝဏ်လွှာပါးလိုက်ပါသည် ။ သမ္မတနာဆာ ကွယ်လွန်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဇ္ဈေးရုံးနိုင်ငံ ဌာနလက်ကိုင်မရှိ ဝန်ကြီးဂါလီလီကလည်း

‘နာဆာကွယ်လွန်ခဲ့သဖြင့် အဇ္ဈေးရုံး အမျိုးသားများ သည် များစွာအံ့ဩဝမ်းနည်းရပါသည် ။ သမ္မတနာဆာလောလောဆယ် ကွယ်လွန်ဦးမည်ဟု မထင်မိ၍ လည်း ပို၍ အံ့အားသင့်မိပါသည် ။ အဇ္ဈေးရုံးနိုင်ငံတွင် သမ္မတနာဆာကို မုန်းတီးကြသည် မှာ မှန်ပါသည် ။ အဇ္ဈေးရုံးနှင့် အာရပ်နိုင်ငံအကြား ငြိမ်းချမ်းမှုရရှိရေးတွင် သမ္မတနာဆာသည် အဓိကဆူးပြောခဲ့ဖြစ်သည် ဟု ထင်မြင်ကြသည် မှာ လည်း မှန်ပါသည် ။ သို့သော် အဇ္ဈေးရုံးနိုင်ငံတွင် လမ်းပေါ်မှ လူကအစ သမ္မတနာဆာကို လေးစားကြပါသည် ’ ဟူ၍ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့လေသည် ။

သမ္မတနာဆာ အနိစ္စရောက်ခြင်းသည် အာရပ်ကမ္ဘာကြီးနှင့်တကွ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားသော ကမ္ဘာ့ပြည်သူတို့ ၏ ကြီးမားသော ဆုံးရှုံးမှုကြီး တရပ်လည်း ဖြစ်ပေသည် ။

နာဆာသည် အီဂျစ်နိုင်ငံကို ဆိုရှယ်လစ် လမ်းကြောင်းပေါ်သို့အရောက် တင်ပေးသူအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာရေးရာတွင် ဘက်မလိုက်အင်အားစု ဖော်ထုတ်ရေးကို ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုခဲ့သူတဦးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အကွဲကွဲအပြားပြား တည်ရှိသည့် အာရပ်နိုင်ငံများကို စည်းလုံးညီညွတ်လာအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သူ အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားသောအာရပ်ခေါင်းဆောင်ကြီးတဦး ဖြစ်သည် ။ ထို့ပြင် များစွာသော အာရပ်ပြည်သူတို့ ၏ ကြည်ညိုမှုနှင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသရှိ ပဒေသရာဇ်အကြီးအကဲများ ၊ ဘုရင်များ အပါအဝင် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှ မူဆလင်များ ၏ လေးစားမှုကိုခံယူရရှိခဲ့သူ တဦးလည်း ဖြစ်ပေသည် ။

သမ္မတနာဆာ ကွယ်လွန်ခြင်းသည် အာရပ်နိုင်ငံများ အတွက် သူရဲ

ကောင်းတဦး ဆုံးရှုံးသွားခြင်း ဖြစ်သည့်အပြင် ကမ္ဘာအတွက်လည်း ခေါင်းဆောင်ကောင်းတယောက် ဆုံးရှုံးသွားခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်။ ။

သူသည် ဂျော်ဒန်ပဋိပက္ခအရေးကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အာရပ်ထိပ်သီး ညီလာခံကြီးကို အောင်မြင်စွာ ကျင်းပ၍ အပြီးတွင် နှလုံးရောဂါဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကွယ်လွန်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်ရာ အာရပ်ကမ္ဘာကြီး၏ ငြိမ်းချမ်းရေး အတွက် အသက်ပေး ဆောင်ရွက်သွားခဲ့သည် ဟု ဆိုသင့်ပေသည်။ ။

သမ္မတနာဆာသည် သာမန်အားဖြင့် ကျန်းမာရေးနှင့် ပြည့်စုံသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ သို့စဉ်လျက် အရွယ်ကောင်းတုန်း ကွယ်လွန်သွားခြင်းမှ အာရပ်အဇ္ဇရေး ပြဿနာနှင့် ဂျော်ဒန်ပဋိပက္ခတို့ ၏ ဒဏ်သည် မည်မျှကြီးမားလှသည် ကို ခန့်မှန်းနိုင်ဖို့ ပင် ဖြစ်သည်။ ။

နာဆာသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်လောက်မှ စ၍ နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံပေါ်သို့ တက်ခဲ့သည်။ ။ နိုင်ငံရေးဇာတ်ခုံပေါ် ရောက်ကတည်းက လူထုကြိုက် ဇာတ်လိုက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ။ သူ့သိက္ခာ သူ့ဂုဏ်သတင်း သူ့အရည်အချင်းစသည် တို့ သည် တက်၍ တက်၍ သာ လာခဲ့သည်။ ။ နာဆာကို လူထုကြိုက်ခြင်း၊ ကြည်ညိုခြင်း၊ ထောက်ခံခြင်း တို့ သည် ဘယ်တုန်းကမှ ကျဆင်းသည် မရှိ တက်၍ တက်၍ သာ လာခဲ့ရာ ယခု ကွယ်လွန်ချိန်၌ အတက်ဆုံးဖြစ်သည်။ ။

သမ္မတ နာဆာသည် အီဂျစ်ပြည်သူတို့ ၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်ရုံမက အခြားသော အာရပ်ပြည်သူတို့ ၏ ခေါင်းဆောင်လည်း ဖြစ်နေသည်။ ။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ အံ့ဩဖွယ်ရာ မရှိချေ။ ။

အာရပ်နိုင်ငံအများ သည် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေကြသည်။ ။ ဤသို့ တိုက်ပွဲဝင်ရာတွင် အီဂျစ်သည် ရှေ့က ပြေးနေသည်။ ။ နာဆာသည် အီဂျစ်ပြည်သူတို့ ၏ ပြိုင်ဖက်ကင်း

သောသ ခေါင်းဆောင်ပင်တည်း။

နာဆာသည် အီဂျစ်ပြည်သူတို့ ၏ နယ်ချဲ့ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားရေး ဒီမိုကရေစီ တော်လှန်ရေးကို ခေါင်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်သည် ။ သူသည် လမ်းခုလတ်တွင် ရပ်မနေခဲ့။ ဆိုရှယ်လ်ပန်းတိုင်သို့ ဦးတည် သွားပြီး အီဂျစ်ပြည်သူတို့ အတွက် လူမှုတော်လှန်ရေးတစ်ရပ်ကို ဆင်နွှဲ ပေးခဲ့သည် ။

သမ္မတနာဆာသည် အီဂျစ်ပြည်သူများ အပါအဝင် အာရပ်ပြည်သူများ ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် စွမ်းစွမ်းတမံလုပ်ဆောင် လိုသူ ဖြစ်သည့်အလျောက် စူးအက်တူးမြောင်းကို ပြည်သူပိုင်လုပ်ခြင်း၊ အာရပ်ပြည်သူများ အပေါ် လွှမ်းမိုးလျက်ရှိသော နယ်ချဲ့နှင့် ပဒေသရာဇ် ဩဇာများကို တွန်းလှန်ပစ်ရန်အတွက် အားပေးကူညီခြင်း၊ ဆိုရှယ်လစ် လမ်းကြောင်းအတိုင်း လိုက်ပါရန် ကြိုးစားခြင်း စသည့် ထူးခြားသော လုပ်ရပ်များကို ပြောင်မြောက်စွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည် ။ ယင်းသို့ လုပ် ဆောင်ရာတွင် လွယ်ကူချောမောစွာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည် မဟုတ်။ နယ် ချဲ့နိုင်ငံများ ၊ အရင်းရှင်နိုင်ငံများ ၏ စစ်ရေးအရထိုးနှက်ခြင်း၊ စီးပွား ရေးအရ အကြပ်ကိုင်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအရ အကြပ်အတည်းပေးခြင်းများ ကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည် ။ သို့ရာတွင် သမ္မတနာဆာ၏ စွမ်းဆောင်မှုကြောင့် အီဂျစ်နိုင်ငံအပါအဝင် အာရပ်နိုင်ငံပေါင်းများ စွာ၌ ထူးခြားသော နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ ပဒေသရာဇ် ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲများ ပေါ်ထွန်းခဲ့ သည် ။ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းကြောင်းကို အာရပ်နိုင်ငံအများ အပြား လိုက်ပါခဲ့ကြခြင်းမှာ လည်း သမ္မတနာဆာထွန်းညှိပေးခဲ့သည့် မီးရှူးတ န်ဆောင် အလင်းရောင်ကြောင့်သာ ဖြစ်သည် ဟု ဆိုနိုင်သည် ။

အီဂျစ်နိုင်ငံအနီး၌ တည်ရှိသော အာဖရိကန်နိုင်ငံ အများ အပြားတို့

သည် လည်း အီဂျစ်၏ နမူနာကိုယူပြီး အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ တော်လှန် ရေးအလံကို ကိုင်ဆောင်ကာ ချီတက်ခဲ့ကြ၏။

နာဆာသည် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများ နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊ အာရှအာဖရိက နိုင်ငံများ နှင့် သွေးစည်းညီညွတ်ရေး၊ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်း ရေး အင်အားစုများ နှင့် လက်တွဲရေးမူဝါဒများကို မယိမ်းမယိုင် လက်ခံ ကျင့်သုံးခဲ့လေသည် ။

နိုင်ငံတကာရေးရာ နယ်ပယ်တွင် အမြော်အမြင်ကြီးသော သမ္မတနာ ဆာသည် မှန်ကန်သော ပြည်တွင်းပြည်ပ မူဝါဒများကို လက်ခံကျင့်သုံး နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် အီဂျစ်လူထု၏ ပိုမိုယုံကြည် လေးစားထောက် ခံအားပေးမှုနှင့် တိုးတက်သော အခြားအာရပ်ပြည်သူ အင်အားစု၏ ပိုမို ထောက်ခံအားပေးမှုကို ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည် ။

အီဂျစ်နိုင်ငံနှင့် အခြားသော အာရပ်နိုင်ငံတို့ ၏ ဆက်ဆံရေးမှာ အခါ ခပ်သိမ်း ပြေပြစ်သည် မဟုတ်ချေ။ သမ္မတနာဆာသည် အခက်အခဲများ နှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည် ။ အထူးသဖြင့် နာဆာသည် အာရပ်အချင်းချင်း ပ ဋိပက္ခများကို ကြီးထွားအောင်ဖန်တီးခဲ့သော နယ်ချဲ့အရင်းရှင် အင်အား စုကို တွန်းလှန်ရန်ကြိုးစားခဲ့ရ၏။ သူသည် အာရပ်နိုင်ငံ အားလုံးကို အ မျိုးသားဒီမိုကရေစီ တော်လှန်ရေးလမ်းကြောင်းအတိုင်း လိုက်ပါရန် ခေါ်ဆောင်၏။ အောင်မြင်သောအခါ အောင်မြင်၍ ဆုံးရှုံးသည့်အခါ ဆုံး ရှုံးသည် ။

၁၉၆၇ ခုနှစ် အာရပ်အဇ္ဇရေးစစ်ပွဲတွင် အာရပ်တို့ ဘက်မှ အရေးနိမ့် သောအခါ သမ္မတနာဆာသည် ထိုအရှုံးအတွက် တာဝန်ယူပြီး ခေါင်း ဆောင်အဖြစ်မှ နှုတ်ထွက်ခဲ့သည် ။ သို့သော် ပြည်သူတို့ က လက်မခံခဲ့ ချေ။ ထိုသို့သော အကြပ်အတည်း အခက်အခဲချိန်တွင် အာရပ်ပြည်သူတို့

သည် သမ္မတနာကို မစွန့်ခွာရုံမက ပိုပြီး စည်းလုံးကာ နာဆာ၏ နောက်တွင် ရပ်တည်ခဲ့ကြသည်။ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအရေးနိမ့်ချိန်တွင် ပိုမိုလေးစားကြည်ညိုခြင်းခံရသည် မှာ သမိုင်းတွင် ထင်ရှားလှသော သာဓကတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ယခုအခါ အာရပ်ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံသည် လည်းကောင်း၊ အခြား အာရပ်နိုင်ငံတို့ သည် လည်းကောင်း၊ အကြပ်အတည်းများ၊ အခက်အခဲများ နှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ မိမိတို့ နိုင်ငံနယ်မြေများ စွာကို တိုင်းတစ်ပါးက သိမ်းထားခြင်းကို ခံနေကြရသည်။ ဤအချိန်တွင် သမ္မတနာဆာသည် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ်ဖြင့် ရင့်ကျက်လာသည်။ သူသည် အာရပ်နိုင်ငံများ လွတ်လပ်ရေး၊ လုံခြုံရေး၊ အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်ရေးနှင့် တိုးတက်ရေးတို့ အတွက် ပိုပြီး ပြတ်သားစွာ ရပ်တည်လာသည်။ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ပို၍ တာဝန်ကျေပွန်စွာ ဆောင်ရွက်လာသည်။ သူသည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ စေ့စပ်၍ ရနိုင်ဖွယ်ရာ အခွင့်အလမ်းမမြင်နိုင်လောက်အောင် လိပ်ခဲတင်းလင်းဖြစ်နေသော အာရပ်အဇ္ဇရေးပဋိပက္ခကို ဆွေးနွေးသော နည်းဖြင့် ရဲရဲရင့်ရင့် အမြော်အမြင်ကြီးမားစွာဖြင့် လက်ခံသဘောတူလာခဲ့၏။ ဤသို့ လက်ခံသဘောတူရေးမှာ အာရပ်လောကတစ်ခုလုံး၏ ဆန္ဒကို ဆန့်ကျင်ရသည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စမျိုးကို နာဆာကဲ့သို့ အာရပ်လူမျိုး အများစုကြီး၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှုကို ခံယူရရှိသည့်အပြင် ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင်အသီးသီးကလည်း လေးစားသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသာ လျှင် ဆောင်ရွက်ပုံ၊ ဆောင်ရွက်နိုင်သော အရေးကိစ္စဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် အာရပ်ညီနောင်အချင်းချင်း သွေးချောင်းစီးမည့် ဇာတ်ကို ခင်းနေသော ဂျော်ဒန်အစိုးရနှင့် ပါလက်စတိုင်းအာရပ်ပြောက်ကျားတို့၏ ပြည်တွင်းစစ်ကိုလည်း နှစ်ဖက်စလုံးအပေါ် ဩဇာညောင်းသော နာ

ဆာ၏ ကြိုးပမ်းမှုကြောင့်သာ ရပ်စဲမှုသည့် အဆင့်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ။

သူသည် ဆရာဝန်၏ အကြံပေးချက်ကိုပင် လက်မခံဘဲနာရီပေါင်းများစွာ အလုပ်လုပ်သည်။ ။ အာရပ်နိုင်ငံအချင်းချင်း ညီညွတ်ရေးအတွက် ပိုမိုစိတ်ရှည်၊ ပိုမိုသည်းခံပြီး ကြိုးပမ်းလာသည်။ ။ သူသည် ၃၆ နှစ်အရွယ် နုနယ်ပျိုမြစ်တောက်ပြောင်ထက်မြက်သော သမ္မတအဖြစ်မှ ၅၂ နှစ်အရွယ် ပညာရင့်ကျက် အမြော်အမြင်ကြီးသော အတွေ့အကြုံကြွယ်ဝသော စိတ်ရှည်သော သည်းခံသော သမ္မတဖြစ်ခဲ့ချေပြီ။

ထိုအရည်အချင်းတို့ဖြင့် ပြည့်ဝချိန်တွင် ကွယ်လွန်သွားခြင်းဖြစ်ရာ ဆုံးရှုံးမှုမှာ တိုင်းတာရန် ခက်ခဲလှချေသည်။ ။ သို့သော် ဤဆုံးရှုံးမှုကား အောင်မြင်မှုသို့ ပို့ဆောင်ရန် ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်သည်။ ။ အကြောင်းမူကား အာရပ်ပြည်သူတို့ သည် ‘နာဆာအသက်ရှင်နေသည် ၊ အောင်မြင်သည် အထိ ဆက်လက်ချီတက်မည်’ စသည် တို့ကို ကြွေးကြော်ကာ ချီတက်လျက်နေသောကြောင့်ပင်တည်း။

၁၉၅၂ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးမတိုင်မီ အခြေအနေ

(က) ရှေးဟောင်းအီဂျစ်

အီဂျစ်နိုင်ငံအကြောင်း ခေါမသမိုင်းဆရာကြီး ဟီရိုဒိုတပ်က ‘အီဂျစ်ပြည်သည် နိုင်းမြစ်၏ လက်ဆောင်ဖြစ်သည့်’ ဟု ရေးခဲ့ဖူးသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အီဂျစ်နိုင်ငံသည် နိုင်းမြစ်ရေလျှံခြင်း၏ ကျေးဇူးကြောင့် မြေဩဇာအလွန်ကောင်းသော ဒေသကြီး ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

အာဖရိကတိုက်၏ အရှေ့မြောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသော အီဂျစ်နိုင်ငံသည် နိုင်းမြစ်ဝှမ်း ဒေသမှ လွဲလျှင် အလွန်တရာမှ ပူပြင်းခြောက်သွေ့သော သဲကန္တာရ တိုင်းပြည်ဖြစ်သည်။ ထိုသဲကန္တာရကြီးများ သည် အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ သဘာဝအရံအတားများ ဖြစ်၍ ဘီစီ ၃၄၀၀ နှင့် ၁၇၀၀ အကြားတွင် အီဂျစ်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားဘေးရန် အနှောင့်အယှက်တို့မှ ယေဘုယျအားဖြင့် ကင်းလွတ်ခဲ့၏။

ရှေးဟောင်းခေတ်တွင် နိုင်ငံရေးညီညွတ်မှုကို တည်ဆောက်၍ နိုင်ငံကြီးတစ်နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့သော တိုင်းပြည်မှာ အီဂျစ်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထိုခေတ်အခါက ထိုဒေသတစ်ဝိုက်တွင် မည်သည့်တိုင်းပြည်

မျှ အီဂျစ်နိုင်ငံကဲ့သို့ အရှည်အကြာ လွတ်လပ်စွာ တည်နေနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့
။

အီဂျစ်နိုင်ငံသားတို့ ၏ ဇာစ်မြစ်ကို အတိအကျ မသိရသော်လည်း သူ
တို့ သည် အာရေးဗီးယားမြောက်ပိုင်းရှိ လူမျိုးများ ၊ မက်ဆိုပိုတေးမီး
ယားရှိ ဆီးရီးယားလူမျိုးများ နှင့် နီးစပ်သည် မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည် ။
အီဂျစ်တို့ တွင် ကြီးသော ပါးရီးများ ၊ နက်ဝန်းသော မျက်လုံးများ ၊ မည်း
နက်၍ ဖြောင့်စင်းသော ဆံပင်များ ရှိကြ၏။ သူတို့ ၏ မူလအသားအရေ
အရောင်သည် ဖြူ၏ ။ သို့သော် အီဂျစ်၏ ပူပြင်းသော နေရောင်ကြောင့်
အသားဖြူမှ အသားညိုသို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည် ။

ဘီစီ ၃၄၀၀ မှ ဘီစီ ၁၇၅၀ အတွင်းအီဂျစ်နိုင်ငံကို သက်ဦးဆံပိုင်ဘု
ရင်များကို အုပ်စိုးခဲ့ကြသည် ။ အထူးသဖြင့် ဘီစီ ၂၇၄၀ မှ ဘီစီ ၂၂၇၀
အတွင်းအုပ်စိုးခဲ့သော ဖာရိုဘုရင်များ လက်ထက်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံသည်
ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် မြင့်မားသော ယဉ်ကျေးမှုများ ထွန်းကားရာ
ဒေသအဖြစ် အမည်ကျော်ကြားခဲ့ပေသည် ။ ထိုခေတ်တွင် အကြီးကျယ်
ဆုံးသော ပိရမစ်သင်္ချိုင်းဂူများကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြ၏။ ထိုခေတ်တွင်
အနုပညာနှင့် သိပ္ပံပညာများ ထွန်းကား၏။

ဘီစီ ၂၀၀၀ နှင့် ၁၈၀၀ ကြားတွင် ဘုန်းကြီးများ သည် လူများကို
ဆေးကုသပေးခြင်း၊ အနာဂတ်ကို ဗေဒင်ဟောခြင်း၊
ဘုရားရှိခိုးခြင်းကျောင်း၏ အရှိန်အဝါကို ရလာခြင်းစသည် တို့ ကြောင့်
ဩဇာအရှိန်အဝါကို ရလာခြင်းစသည် တို့ ကြောင့် ဩဇာအရှိန်အဝါ ရှိ
လာကြပြီးလျှင် ဖာရိုဘုရင်မင်း၏ အာဏာစက်ကို အန်တုလာကြ၏။
ဤနည်းအားဖြင့် ပြည်တွင်းညီညွတ်မှုသည် အစည်းပြေ၍ လာသည် ။

အီဂျစ်၏ တိုးတက်မှုကို မလိုလားသော ရန်သူများ သည် အီဂျစ်နိုင်

င်ကို အမြဲစောင့်ကြည့်နေခဲ့ကြသဖြင့် အီဂျစ်နိုင်ငံအတွင်း မညီမညွတ်ဖြစ်နေမှုသည် ရန်သူတို့ အဖို့ အခွင့်ကောင်းပေါ်လာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ။ ဤနည်းအားဖြင့် ဘီစီ ၁၇၅၀ တွင် အာရှတိုက်သား ဟစ်ကဆိုးလူမျိုးများက မညီမညွတ်ဖြစ်နေသော အီဂျစ်နိုင်ငံကိုဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်ပြီးလျှင် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ တိုင်တိုင် အုပ်စိုးခဲ့ကြသည်။ ။

ဘီစီ ၁၅၀၀ ဆီသို့ ရောက်သောအခါတွင် အီဂျစ်တို့ က ဟစ်ကဆိုးတို့ ကို တော်လှန်၍ မောင်းထုတ် လိုက်ကြသည်။ ။ လွတ်လပ်ရေးရလာသောအခါတွင် အီဂျစ်တို့ သည် အင်ပါယာကို တည်ဆောက်မှ ဖြစ်မည် ဟု ယူဆလာကြပြီးလျှင် နယ်ချဲ့ဝါဒကို အသုံးပြုကြသည်။ ။ ဘီစီ ၁၅၅၀ မှ ဘီစီ ၁၂၅၀ အတွင်းတွင် အီဂျစ်တို့ က ဆီးရီးယားကိုသိမ်းယူပြီး ယူဖရေးတိမြစ်ဝှမ်းထိ နယ်ချဲ့ခဲ့ကြသည်။ ။

အီဂျစ်တို့ သည် သူတို့ သိမ်းပိုက်ပြီး နယ်မြေများ တွင် ဘုရင်ခံများကို ခန့်ထားပြီးလျှင် အင်အားကောင်းသော စစ်တပ်ကြီးများကို ချထားကာ ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ကြသည်။ ။ စစ်တပ်ဖွဲ့စည်းရာတွင် လိုသည့်အခါကျမှ ဆင့်ခေါ်စုဆောင်းရသော စစ်သားများကို အသုံးမပြုတော့ဘဲ အမြဲတမ်း စစ်တပ်ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်ကြသည်။ ။ မေဆိုပိုတားမီးယားမှ မြင်းဆွဲစစ်ရထား အသုံးပြုနည်းကို အီဂျစ်တို့ ရရှိခဲ့ကြသည်။ ။

ဘီစီ ၁၂၀၀ ခန့်မှ စ၍ အီဂျစ်တို့ ၏ တန်ခိုးအာဏာသည် မှေးမှိန်လာခဲ့၏။ ဘီစီ ၇၃၀ တွင် အီသီယိုးပီးယားက အီဂျစ်ကို သိမ်းယူပြန်သည်။ ။ ဘီစီ ၅၂၅ တွင် ပါရှားနိုင်ငံက အီဂျစ်ကို သိမ်းယူပြန်ကာ နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာတိုင် အုပ်စိုး၏။ ဘီစီ ၃၃၀ တွင် အီဂျစ်သည် မက်ဆီဒိုးနီးယား ဘုရင် အလက်ဇန်းဒါး၏ လက်အောက်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီးလျှင် နောက်ဆုံးတွင် ရောမစစ်ဘုရင်တို့ ၏ လက်တွင်းသို့ ကျရောက်ခဲ့ရပြန်သည်။ ။

အေဒီ ၆၄၀ တွင် မူစလင်များ ဝင်ရောက်လာကြပြီး ရိုရင်းစွဲ ခရစ် ယာန်များ အပေါ် ဖိစီးနှိပ်ကွပ် လွှမ်းမိုးမှုကြောင့် နောက်ပိုင်းတွင် အီဂျစ် နိုင်ငံသည် အစ္စလာမ်ဘာသာ ထွန်းကားရာ တိုင်းပြည်အဖြစ်သို့ ရောက် ခဲ့ရလေတော့သည်။ ။

၁၅၁၇ ခုနှစ်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံသည် အော်တိုမန်အင်ပါယာအတွင်းသို့ ရောက်ရှိသွားပြီး ကွန်စတန်တီနိုးပယ်မြို့မှ စေလွှတ်ခန့်ထားသော တူရ ကီဝန်ကြီးများ ၏ အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ၁၉ ရာစုနှစ်အထိ ခံခဲ့ရသည်။ ။

၁၇၉၈ ခုနှစ်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံသည် ပြင်သစ်စစ်ဘုရင်နပိုလီယန်၏ အုပ်ချုပ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသေး၏။ ၁၈၀၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ စူလတန်ဘုရင်က ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ပြန်လေသည်။ ၁၈၀၅ ခုနှစ်မှ ၁၈၄၈ ခုနှစ်အထိ မဟာမက်အလီသည် စူလတန်ဘုရင်မင်းမြတ်၏ လက်အောက် ခံဘုရင်ခံချုပ် ခန့်အပ်အဖြစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ မဟာမက်အလီသည် အင်အားကြီး တပ်မတော်ဖွဲ့ရေးနှင့် စီးပွားရေးကိစ္စများ အတွက် ပြင်သစ်အရာရှိများ ထံမှ အကူအညီရယူခဲ့လေသည်။ ၁၈၅၄ ခုနှစ်မှ ၁၈၆၃ ခုနှစ်အတွင်းအီဂျစ်နိုင်ငံ၌ စိုးစံခဲ့သော ခန့်အပ် မဟာမက်ဆက်၏ လက်ထက်၌ စူးအက်တူးမြောင်းကို စတင်တူးဖော်ခဲ့ကြသည်။ ၁၈၆၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအတွင်း၌ စူးအက်တူးမြောင်းကို ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ အစပထမ၌ တူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဗြိတိသျှ အစိုးရက ကန့်ကွက်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ ကန့်ကွက်ခြင်းမှာ တူးမြောင်း၏ အကူအညီဖြင့် အိန္ဒိယနယ်ပယ် ကိုပြင်သစ်တို့ သိမ်းပိုက်မည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ။

၁၈၆၃ ခုနှစ်မှ ၁၈၇၉ ခုနှစ်အထိ အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် စိုးစံသော ခန့်အပ် အစ္စမေ လက်ထက်တွင် စူးအက်တူးမြောင်း၏ အစုရှယ်ယာများကို ထိုစ

ဥက ဗြိတိသျှ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ ဒစ်စရေလီအား လျော့စွမ်းဖြင့် ရောင်းချခဲ့ရလေသည်။ ။ ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ အစွမေသည် အသုံးအဖြုန်း အလွန်ကြီးကာ မကြာခဏ ငွေပြတ်လပ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ။ ဒစ်စရေလီသည် စူးအက်တူးမြောင်းကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာလေးဆယ်ရာခိုင်နှုန်းကို ဗြိတိသျှအစိုးရအတွက် အမြော်အမြင်ကြီးစွာဖြင့် ဝယ်ယူလိုက်သည်။ ။ ထို့ကြောင့် ကုမ္ပဏီ၏ ရှယ်ယာ အများ ဆုံးသည် ဗြိတိသျှ အစိုးရလက်တွင်းသို့ ရောက်သွားလေသည်။ ။

၁၈၈၂ ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ အီဂျစ်တပ်မတော်အရာရှိ အာမက် အရာဘီဆိုသူက ခေါင်းဆောင်၍ တူရကီများ ၏ အုပ်စိုးမှုကို ပုန်ကန်ထကြွခဲ့သည်။ ။ ထို့ပြင် ရှိတ်မိုဟာမက် အာမက်ဆိုသူက မိမိကိုယ်မိမိ အစွလာမ်များ ၏ ကယ်တင်ရှင်ဟု ကြွေးကြော်ပြီး အီဂျစ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းဒေသများ တွင် ပုန်ကန်ထကြွပြန်သည်။ ။ ဤတွင် ဗြိတိန်သည် စူးအက်တူးမြောင်း၏ လုံခြုံရေးအတွက် အထူးအာရုံစိုက်ခဲ့သည် နှင့် အညီ ဗြိတိသျှ စစ်တပ်များကို စေလွှတ်နှိမ်နင်းစေပြီး ထိုနယ်များကို ထိန်းသိမ်းထားခဲ့သည်။ ။

ထို့ကြောင့် အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ အတိတ်သမိုင်းကို အကျဉ်းချုံးပြီး ပြန်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် အီဂျစ်နိုင်ငံသည် နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ နီးပါး နိုင်ငံခြားသား လွှမ်းမိုးမှုအောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့၏။ ၁၉ ရာစုအကုန်နှင့် ၂၀ ရာစုစောစောပိုင်းသို့ ရောက်သောအခါ အီဂျစ်သည် ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီဖြစ်ခဲ့သည်။ ။ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အသိပညာရှင် နယ်ပယ်တွင် ပြင်သစ်တို့ ၏ အယူအဆများ လွှမ်းမိုးခဲ့ပြီး ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး နယ်ပယ်တွင် ဂရိတို့ က ချုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ ။

(ခ) ဗြိတိသျှ အစောင့်အရှောက်ခံဘဝ

၁၉၁၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိန်က အီဂျစ်နိုင်ငံအား ဗြိတိသျှ အစောင့်အရှောက်ခံ နယ်တစ်ခုအဖြစ် ကြေညာပြီး စူလတန်ဘုရင်အဖြစ် ဟူစိန်ကာမယ်အား ခန့်ထားလိုက်သည်။ ။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် စူလတန်ဘုရင် ဟူစိန်ကာမယ် ကွယ်လွန်သဖြင့် ညီဖြစ်သူ အာမက်ဖော့က ဘုရင် အဖြစ် ဆက်ခံသည်။ ။

အီဂျစ်ပြည်သူတို့ သည် မတတ်သာ၍ သာ ဗြိတိသျှတို့ ၏ အစောင့်အရှောက်ခံဘဝတွင် နေကြရသည် အီဂျစ်မြေပေါ်မှ ဗြိတိသျှတို့ ၏ ချုပ်ချယ်မှုများ ပျောက်ကွယ်သွားရန် အခွင့်အရေးများ ရရှိရေးကိုမူ အစဉ်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြ၏။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်မှ စပြီး ဗြိတိသျှ အစိုးရ လက်အောက်တွင် ပညာရေးဝန်ကြီးလုပ်ခဲ့သူ ဆတ်ဇာဂလောင်းသည် အီဂျစ်ပြည်သူများကို ဦးဆောင်မှုပေးလျက် နိုင်ငံခြားသား လွှမ်းမိုးမှုအောက်မှ လွတ်မြောက်အောင်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ။ ယင်း ၏ ဦးဆောင်မှုကြောင့် ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံသည် လွတ်လပ်သော ဘုရင့်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ။

သို့သော်လည်း ၁၉၂၂ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သည့် လွတ်လပ်ရေး ကြေညာစာတမ်း၌ ဗြိတိသျှတို့ ကို အထူးအခွင့်အရေး ပေးရသော အပိုဒ်လေးပိုဒ်ပါရှိခဲ့သည်။ ။ ယင်းအပိုဒ်များ အရ...

(၁) ဗြိတိသျှ အင်ပါယာနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများ ၏ လုံခြုံရေးကို တာဝန်ယူခွင့်။

(၂) နိုင်ငံခြားသား ကျူးကျော်မှု အန္တရာယ်အတွက် အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ ကာကွယ်ရေးကို တာဝန်ယူခွင့်။

(၃) နိုင်ငံခြားသားပိုင် အရင်းအနှီးများ နှင့် လူနည်းစုတို့ ၏ အခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးခွင့်။

(၄) ဆူဒန်ပြည်ကို ကွပ်ကဲခွင့် တို့ ကို ဗြိတိသျှ ရရှိခဲ့သည် ။ ဤသို့ဖြင့် အီဂျစ်နိုင်ငံ အုပ်ချုပ်ရေးသည် ပဒေသရာဇ်အုပ်စိုးမှုအောက်တွင် ရှိနေပြီး ကာကွယ်ရေးသည် ဗြိတိသျှ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင် ရှိခဲ့သည် ။

၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေသစ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည် ။ ယင်းဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော် နှစ်ရပ်ပါရှိသည့် ပါလီမန် လွှတ်တော် တည်ရှိလာသော်လည်း ဥပဒေပြုနိုင်ခွင့် အာဏာကို ဘုရင့်ထံ၌ အပ်နှင်းထားသည် ။ ထို့ပြင် ဘုရင်သည် အထက်လွှတ်တော် အမတ်ငါးပုံနှစ်ပုံကို ခန့်အပ်နိုင်ခွင့်နှင့် ပါလီမန်ကို ဖျက်သိမ်းနိုင်ခွင့် အာဏာများ ရှိသည် ။ ပထမမြောက် ဖော့ဘုရင်သည် မိမိအာဏာ အပြည့်အဝ တည်ရှိစေရန် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ ဥပဒေကို စတင်ပြဋ္ဌာန်းသည့် နေ့မှ စ၍ အကြိမ်ကြိမ် ချိုးဖောက်ခဲ့သည် ။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ဗြိတိသျှတို့ ကလည်း အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ၌ မိမိတို့ ၏ အထူးအခွင့်အရေးများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည် ။

ယင်း အခြေအနေများကြောင့် ဆတ်ဇာဂလောင်း၏ ဝပ်ပါတီသည် နိုင်ငံခြားသား လွှမ်းမိုးမှုအောက်မှ လွတ်မြောက်ရေး၊ ပဒေသရာဇ်စနစ် ဖျက်သိမ်းပြီး လူထုထောက်ခံမှုရရှိသော ပြည်သူ့ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ထူထောင်ရေးတို့ အတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့သည် ။ ဝပ်ပါတီမှာ မြေပိုင်ရှင်ကြီးများ ၊ ချမ်းသာသော ရှေ့နေများ ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ နှင့် ရှေးဟောင်းအယူအဆရှိသော ဘာသာရေး

ခေါင်းဆောင်များ ပါဝင်သည့် တိုင်းရင်းသား အရင်းရှင်များ ၏ အင်အားစုဖြစ်ပြီး အီဂျစ်နိုင်ငံရှိ လူဦးရေအများ စုဖြစ်သော တောင်သူလယ်သမားများ ပါဝင်ခြင်းမရှိခဲ့။ လွတ်လပ်ရေးရသော်လည်း အီဂျစ်နိုင်ငံ၌ ပဒေသရာဇ် လူတန်းစားက တစ်ဖက်၊ ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့တို့ က တစ်ဖက်၊ တိုင်းရင်းသား အရင်းရှင်များက တစ်ဖက် သုံးပွင့်ဆိုင်အားပြိုင်ခဲ့ကြသည်။ ။

၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဝပ်ပါတီ အစိုးရအဖွဲ့နှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရအဖွဲ့တို့သည် အင်္ဂလိပ်-အီဂျစ် စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ ။ ၎င်းစာချုပ်အရ အီဂျစ်တပ်မတော်သည် ဗြိတိသျှတို့ ကွပ်ကဲမှုအောက်မှ လွတ်လပ်ခွင့်အချို့ ရရှိခဲ့ပြီး ဗိုလ်သင်တန်းကျောင်းသို့လည်း ယခင်က တူရကီနွယ်ဖွား လူနည်းစုကိုသာ တက်ခွင့်ပေးခဲ့ရာမှ အီဂျစ်နိုင်ငံသားများကိုပါ တက်ခွင့်ရရှိစေခဲ့သည်။ ။ သို့ရာတွင် စူးအက်တူးမြောင်းဒေသ၌ မူ ဗြိတိသျှတပ်များကို ဆက်လက်တပ်စွဲခဲ့ပေသည်။ ။

ထိုနှစ် ဧပြီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် အီဂျစ်ဘုရင် အာမက်ဖော့ ကွယ်လွန်အနိစ္စ ရောက်ခဲ့ရာ သူ၏ အရိုက်အရာကို သားတော် ဖောရောက်မင်းသားက ဆက်ခံခဲ့ပေသည်။ ။

(၈) ဖာရောက်ဘုရင်လက်ထက် အီဂျစ်နိုင်ငံ

ဖာရောက်ဘုရင်သည် ၁၉၃၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အထိ ဆယ့်ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် အီဂျစ်နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ။ ထိုဆယ့်ခြောက်နှစ်အတွင်း မိမိအခွင့်အာဏာတည်မြဲရေးအတွက် ဆယ့်တစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် စစ်ဥပဒေ ထုတ်ပြန်လျက် နိုင်ငံကို အုပ်စိုးခဲ့သည်။ ။ မိမိနှင့် မသင့်မြတ်သူများကို ဖယ်ရှားပြီး မိမိအမိန့်ကို နာခံမည့်သူများကိုသာ ရာထူးကြီးများ ပေးခဲ့သည်။ ။ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ဘုရင့်လက်တွင်း၌ ထားရှိပြီး ဖွဲ့စ

ည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို ရပ်ဆိုင်းလျက် အမိန့်ကြေညာချက်များ ဖြင့်သာ ဥပဒေထုတ်ပြန်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည် ။ ဖာရောက်ဘုရင်သည် လောင်းကစား ကြူးခြင်း၊ ညကပွဲရုံများ တွင် အပျော်ကြူးခြင်းတို့ ဖြင့် အချိန်များကို ဖြုန်းတီးလေ့ရှိသည် ။ ဖာရောက်ဘုရင်လက်ထက် အီဂျစ် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေး အခြေအနေအရပ်ရပ်သည် များစွာ နိမ့်ကျခဲ့သည် ။ အထူးသဖြင့် အီဂျစ်နိုင်ငံတွင်း၌ လူဦးရေ အဆမတန် တိုးပွားခြင်း၊ စားနပ်ရိက္ခာမလုံလောက်ခြင်း ၊ အလုပ်လက်မဲ့ ပြဿနာကြီးထွားခြင်း ၊ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်ခြင်းတို့ ကြောင့် အထွေထွေ စီးပွားရေး အကြပ်အတည်း ဆိုက်ခဲ့သည် ။

အီဂျစ်နိုင်ငံသည် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၃၈၆,၁၉၈ ကျယ်ဝန်းသော်လည်း သဲကန္တာရ ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည့်အတွက် မြေဧက ခြောက်သန်းခန့်သာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်သည် ။ လူဦးရေ တိုးပွားလာသော်လည်း ဘုရင်သည် စိုက်ပျိုးနိုင်သည့်မြေဧရိယာကို လူဦးရေ အတိုးနှုန်းနှင့် အညီ အချိုးကျ တိုးချဲ့ခြင်းမပြုခဲ့ပေ။ ထို့ပြင် အီဂျစ်နိုင်ငံရှိ စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် မြေယာများ အနက် စိုက်ပျိုး၍ အကောင်းဆုံးသော မြေယာဖက်ဒန် ၁၅ ၉၀၀၀ (တဖက်ဒန်=၁.၀၃၈ ဧက) ကို ဘုရင်နှင့် ဘုရင့်မိသားစုတို့ က ခွဲဝေပိုင်ဆိုင်ထားကြသည် ။ ယင်းမြေယာများမှ နှစ်စဉ်အီဂျစ်ပေါင်ငွေ ၇ ၅၀,၀၀၀ မျှသည် ဘုရင့် ဘဏ္ဍာတိုက်သို့ ဝင်ခဲ့သည် ။ ကျန်မြေယာအများစုကိုလည်း လူနည်းစုကသာ ပိုင်ဆိုင်ကြသည် ။ လူဦးရေ တစ်ရပ်လုံး၏ ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် လူနည်းစုအဖို့ သာ ဖြစ်နေခဲ့သည် ။ ထို့ကြောင့် ထောင်ပေါင်းများစွာသော လယ်သမားများ ၏ ဘဝမှာ များစွာဆင်းရဲနွမ်းပါးခဲ့ရသည် ။ ထိုအချိန်က အီဂျစ်တောင်သူလယ်သမား၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်းသည် ကမ္ဘာတွင် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင် ရှိခဲ့သည် ။ ထိုသို့ တိုင်းပြည် စီးပွားရေးကျဆင်းနေချိန်တွင် အာဏာရ ၀

ဝံပါတီအတွင်းတွင် လည်း မညီညွတ်မှုများ ၊ အလွဲသုံးစားမှုများ ၊ အဂတိလိုက်စားမှုများ ၊ ကိုယ်ကျိုးရှာမှုများ ၊ မသင့်မြတ်မှုများ ရှိနေပြီး စစ်တပ်အတွင်းတွင် လည်း အလားတူ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည် ။ ဤသို့သော အခြေအနေတွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည် ။ စစ်ကြီးဖြစ်ပွားသောအခါ အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ လုံခြုံရေးမှာ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ ရှိလာသဖြင့် ဗြိတိန်နှင့် ဒိုမီနီယံနိုင်ငံများက စစ်အင်အား ဖြည့်တင်းခဲ့သည် ။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂျာမဏီနှင့် အီတလီပါဝင်သော ဝင်ရိုးတန်းနိုင်ငံများက အီဂျစ်နိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ထိုးဖောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည် ။ သို့သော် မဟာမိတ်တပ်များက ၁၉၄၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလနှင့် နိုဝင်ဘာလအတွင်း တွင် ရန်သူများကို မောင်းနှင်တိုက်ထုတ်၍ အောင်ပွဲရ ရှိလိုက်သည် ။ သို့နှင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသွားခဲ့သည် ။ စစ်ကြီးပြီးဆုံးသွားသော်လည်း ဗြိတိသျှတို့ က စူးအက်တူးမြောင်းကာကွယ်ရေးအတွက်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် စစ်တပ်များကို ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည် ။ ဤသည် ကို အကြောင်းပြ၍ ဗြိတိသျှတပ်များ လုံးဝရပ်သိမ်းသွားရန် တောင်းဆိုသည့် အီဂျစ်အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည် ။ ဤလှုပ်ရှားမှုများကို ဘာသာရေးနှင့် အမျိုးသားရေး ရောထွေးနေသည့် မူဆလင်ညီနောင်များ အဖွဲ့နှင့် ဝံပါတီတို့က ဦးဆောင်မှုပေးခဲ့သည် ။

ဟာဆန် အယ်လဘန်နာထူထောင်ခဲ့သော မူဆလင်ညီနောင်များ အဖွဲ့က အီဂျစ်နိုင်ငံ၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခဲ့သည် ။ မူဆလင်ညီနောင်များ ဂိုဏ်းဝင်တို့သည် မြို့များ ရှိ သမဝါယမများ ၊ ဆေးရုံများ ၊ ချည်မျှင်နှင့် အထည်စက်ရုံများ ၊ ကျောင်းများ ၊ တက္ကသိုလ်များ သို့ စိမ့်ဝင်စည်းရုံးခဲ့သည် သာမက ပြောက်ကျားတပ်ဖွဲ့စည်း၍ အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် မူ လူမှုစီးပွားရေး အခြေ

အနေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးရန် အကြမ်းဖက်၍ လည်း ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၄၆ ခုနှစ်မှ ၁၉၅၂ ခုနှစ်အတွင်း အီဂျစ်နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး၌ အဓိကရုဏ်းများ၊ ဆူပူဆန္ဒပြမှုများ၊ လက်နက်ကိုင် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ အလုပ်သမားသပိတ်တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ဤအမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုများတွင် နောင် ၁၉၅၂ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးကို ဦးဆောင်မည့် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်အခြေခံရှိသော ဂါမယ်အက်ဗဒယ် နာဆာသည် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် အာရပ်နှင့် အဇ္ဇေရေးတို့ စစ်ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ထိုစစ်ပွဲ၌ အီဂျစ်တို့ စစ်ရေး ရှုံးနိမ့်ခဲ့သဖြင့် ပြည်တွင်း၌ မကျေနပ်မှုများ၊ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စစ်ရှုံးခဲ့၍ ထိုစစ်ပွဲတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသော လူငယ်စစ်အရာရှိများ သည် မိမိတို့ နိုင်ငံ၏ အားနည်းချက်ကို များစွာ သိရှိလာကြသည်။ တကယ့်တကယ် တိုက်ခိုက်ရမည့် တိုက်ပွဲသည် ဝေးလံသည့် စစ်မြေပြင်တွင် မဟုတ်ဘဲပြည်တွင်း၌သာ ရှိနေသည် ကို နားလည်သဘောပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ ဤလူငယ်စစ်အရာရှိများ သည် ဖာရောက်ဘုရင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝပ်ပါတီအစိုးရကိုလည်းကောင်းယုံကြည်အားထားခြင်းမရှိတော့ချေ။ ဤမျိုးချစ်စစ်အရာရှိငယ်များ သည် တိုင်းပြည်ကယ်တင်ရေးအတွက် လွတ်လပ်သော အရာရှိများ လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း၍ စည်းရုံးလှုပ်ရှားလာခဲ့ကြသည်။ ထိုအဖွဲ့ကို ထိုစဉ်က လက်ဖတင်နင်ကာနယ် အဆင့်တွင် ရှိနေသူ ဂါမယ်အက်ဗဒယ်နာဆာသည် ခေါင်းဆောင်ခဲ့သည်။